

Stanje

Institut »Jožef Stefan« (v nadaljevanju: IJS) je osrednja slovenska raziskovalna institucija na področjih naravoslovja, tehnike in znanosti o življenju. Kot vodilni in s 1.300 zaposlenimi tudi največji javni raziskovalni zavod v Republiki Sloveniji, deluje s **poslanstvom**:

»Z znanostjo do trajnostnega napredka«:

Ustvarjamo in povezujemo vrhunsko znanje na področjih naravoslovnih in tehniških znanosti. S širjenjem in prenosom znanja sooblikujemo trajnostni razvoj družbe, spodbujamo napredek gospodarstva, razvijamo talente in prispevamo k boljši kakovosti življenja. Z izjemnimi dosežki v znanosti krepimo prepoznavnost Slovenije v svetu«

in temeljnimi **vrednotami**:

- raziskovalna odličnost,
- neodvisnost in integriteta,
- odprtost in relevantnost,
- trajnostna naravnost,
- svoboda ustvarjanja in
- moč sodelovanja.

Dolgoročne strateške in razvojne cilje dosegamo skladno z načrtovanimi usmeritvami in razpoložljivimi viri. Ocenjujemo, da bomo veliko večino zastavljenih ciljev do leta 2027 dosegli.

Ključni finančni podatki (2025) so:

Prihodki	96,7 M€
Odhodki	94,0 M€
Presežek prihodkov nad odhodki	2,7 M€

+ Stabilno financiranje obsega 50,1 M€ (52%):	
• Programski steber financiranja (PSF)	29,3 M€
• Infrastrukturni (ISF)	18,1 M€
• In razvojni (RSF)	2,7 M€

Preostalih **48%** zagotavljamo s :

- Kompetitivnim (predvsem projektnim) financiranjem iz zelo raznolikih virov (hkrati delamo na okoli 1.000 različnih projektov, 10 M€ iz tujine).
- Prihodki iz gospodarstva so pribl. 10%.

■ Najpomembnejše skupine odhodkov so	
• Stroški dela	55 M€
• Stroški blaga, materialov in storitev	29 M€
• Amortizacija	9 M€

Znanstvenoraziskovalna dejavnost IJS obsega širok in raznolik spekter temeljnih ter aplikativnih raziskav na treh širših raziskovalnih področjih:

FIZIKA IN REAKTORSKA TEHNIKA

10 raziskovalnih odsekov,
21 raziskovalnih programov,
43% sredstev programskega stebra financiranja (PSF).

KEMIJA, BIOKEMIJA, MATERIALI IN ZNANOSTI O OKOLJU

10 odsekov,
1 samostojni laboratorij,
16 programov,
37% sredstev PSF.

ELEKTRONIKA IN INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

7 odsekov,
1 samostojni laboratorij,
9 programov,
19% sredstev PSF.

Znanstvena odličnost in družbeni vpliv IJS presejata posamezna raziskovalna področja in vrste raziskav (temeljne oz. aplikativne raziskave in razvoj). To v praksi pomeni, da IJS enakovredno razvija raziskave od kvantne fizike, fizike osnovnih delcev, teoretične fizike, fizike trdne snovi in reaktorske tehnike in fizike do kemije, biokemije, biomedicine, hrane, okoljskih raziskav in naprednih materialov, pa tudi avtomatike, sistemov vodenja, robotike, komunikacijskih in računalniških sistemov, tehnologij znanja ter umetne inteligence. Znanstveno-raziskovalno odličnost in družbeni vpliv izkazujemo z objavami (okoli 1.000 v SCI revijah letno), izvajanjem široke palete mednarodnih projektov, delovanjem v visokošolskem prostoru, intenzivnim sodelovanjem z gospodarstvom in odločevalci, razvojem in upravljanjem raziskovalne infrastrukture ter komunikacijo znanosti doma in v tujini (npr. CNN, Politico, BBC).

Raziskovalna infrastruktura je praviloma organizirana v centrih. Stanje pretežno že amortizirane raziskovalne infrastrukture je, v veliki meri tudi zaradi načina financiranja investicij, zaskrbljujoče.

Strateško upravljanje IJS je tradicionalno, od druge polovice 1980-ih, temeljilo na veliki avtonomiji raziskovalnih odsekov pri vsebinskem usmerjanju in financiranju raziskav. V takšni »od spodaj navzgor« organizaciji so strokovne službe prevzemale predvsem sprotne skupne poslovne funkcije, kot sta npr. računovodstvo in kadrovska služba. Uveljavitev ZZrID v letu 2022 je vsebinsko in finančno avtonomijo v veliki meri prenesla na IJS in z naraščajočim stabilnim financiranjem prinesla zelo veliko priložnost za razvoj IJS. Zakonodajalec je tako uveljavil zahtevo po dosti močnejšem strateškem usmerjanju vsebine in financiranja raziskav znotraj IJS, žal pa je hkrati omejil rast deleža sredstev, ki so na voljo za razvoj strateške institucionalne podpore.

Razvoj institucionalne podpore poteka pospešeno. Ocena stopnje razvitosti glede na stanje in vizijo je (po razvitosti od najmanj do najbolj):

- Potrebuje velik vložek, vizijo razvijamo: Sodelovanje, prenos znanja in raznovrstnost virov financiranja; Strateško upravljanje; Kadrovska politika; Raziskovalna infrastruktura in oprema; Etika in integriteta;
- Dobro, vizijo razvijamo: Odprta znanost
- Zgledno, vizijo razvijamo: Načelo enakih možnost
- Zgledno, vizija sprejeta: (nagrada evropske komisije Gender Equality Champion 2026)

Kratka SWOT analiza

PREDNOSTI

- Odličnost v raziskavah in družbenem vplivu;
- Raznolikost, interdisciplinarnost in komplementarnost;

PRILOŽNOSTI

- Povečanje avtonomije in odgovornosti z ZzrID;
- Veliki raziskovalni in infrastrukturni projekti;

SLABOSTI

- Razdrobljenost (viri financiranja, načini poročanja ...);
- Počasen razvoj institucionalne podpore;

GROŽNJE

- Omejeni viri za razvoj institucionalne podpore;
- Prereguliranost močno krči avtonomijo;
- Zelo omejeni viri in zapleteni postopki za investicije.

Pogled v prihodnost

IJS še naprej krepimo in razvijamo kot navdihujočo institucije z jasno identiteto in dolgoročnim vplivom na znanost ter razvoj, visoko šolstvo, družbo in gospodarstvo.

Odličen položaj med najboljšimi evropskimi instituti želimo ohraniti in okrepiti z razvojem in udeležanjem strategije, ki bo okrepila hibridno strateško upravljanje, kadrovske politike, pomlajevanje raziskovalne skupnosti, omogočila sodobno raziskovalno infrastrukturo ter sistemski prenos znanja.

Gradimo vključujočo organizacijsko kulturo, ki temelji na raznolikosti, odprti znanosti, etiki, integriteti in trajnostnem razvoju, in omogoča razvoj polnega potenciala vseh zaposlenih.

Prof. dr. Leon Cizelj
Direktor